ప్రతిజ్ఞ

పక్కి బాలకృష్ణారావు

పూర్వమొకప్పుడు సౌవీర దేశమును సునందుడనే రాజు పరిపాలించుచుండెను. అతని పాలనలో రాజ్యమందు మూడు కాయలారుపూవులు పూచునప్పటికీ అతనికి సంతానము లేనందున చింతాక్రాంతుడై ఉండేవాడు. సంతతికై యజ్ఞములు, నోములు, తీర్థయాత్రలు కావించెను అప్పుడు ఒక సుదినమున సునందుని భార్యయగు సుశీల ఒక చక్కని మగబిడ్డను కనెను. రాజు అపరిమితానందభరితుడై రాజ్యమంతా ఉత్సవములు జరిపించి, బీదసాదలకు దానములిచ్చి బ్రాహ్మణుల కగ్రహారములు ప్రసాదించి, తనయునకు జయనందుడని నామకరణము చేసెను. జయనందుడు దినదినము శుక్లపక్ష చంద్రుని రీతి వర్ధమానుడగుచుండెను. ఉచిత వయస్సురాగానే సకల విద్యలయందు ప్రావీణ్యము గడించెను. ఒకనాడు జయనందుడు వేటకు పోయి అలసి అలసి విశ్రాంతికై నొక చెట్టునీడను కూర్చొని, తనతో తెచ్చిన ఫలహారము సేవించి ప్రక్కనున్న నదిలో నీరు త్రాగుచుండ, నొక పొడవయిన, నన్నని, నొక్కుల కేశపాశము దొరికెను. జయనందుడా కేశమును చూచి ఆ వెంట్రుక సౌందర్యమునకు ముగ్ధుడై, చిత్రకారుడగుటచే ఆమె ఎవ్వతెయో ఆమె అందచందము లెటుండవలయునో ఊహించి, ఆ ఊహా సుందరినిగాంచి దిగ్భ్రమ చెందెను. జయనందుడా కేశమును చూచుచు తన చిత్రలేఖన మందిరమున నొక దివ్యసుందరి విగ్రహమును చిత్రించెను. తనచిత్రలేఖనమునకు తనేగర్వించి, పెండ్లాడినచో యిటువంటి త్రిలోక సౌందర్య రాశిని పెండ్లాడవలెనని, లేనిచో జీవితాంతము కఠిన బ్రహ్మచర్య వ్రతము సంకల్పింపవలెనని ప్రతిజ్ఞ పూనెను. ఇంతలో సునందుడు తన కుమారుడగు జయనందునకు వివాహవయస్సురాగానే తగిన వధువులను వెతకించుచుండెను ఎన్ని చిత్ర, విచిత్ర చిత్ర పటములను తెప్పించినను జయనందుడు పారద్రోలెను అప్పుడు సునందుడు ఆశ్చర్యపడి తనమంత్రి కిదేమనెను. అప్పుడు మంత్రి రహస్యముగ జయనందుని ప్రశ్నించి నిజము తెలుసుకొని, జయనందుడు చిత్రించిన రేఖా పటమును దేశ దేశములకు పంపించెను. అంత భటులు భూవలయమును తిరిగి కళింగదేశ రాజపుత్రిక ముమ్మూర్తులా చిత్ర పటమును రూపొందును అని తెలియపరచగనే జయనందుడు తన చిత్రలేఖనా కౌశల్యమునకు పరవశమొంది, కళింగ రాజపుత్రికను పరిణయమాడ ఉత్సాతలూగెను. అప్పుడు రాజు కళింగకు వార్త నంపగ, తిరుగువార్తలో కళింగ రాజపుత్రికయగు స్వయంప్రభ అడుగు ప్రశ్నకు సమాధానమిచ్చినచో పరిణయమాడవచ్చును, లేనిచో ఆమె ఉద్యానవనమాలిగ మూడేండ్లు పనిచేయవలెనని వచ్చెను

అయినను జయనందుడు సంసిద్ధుడయ్యెను. వెంటనే జయనందుడు ఒక సుముహూర్తమున గురువర్యుల ఆశీర్వాదమంది, ఉత్తమాశ్వారూఢుడై కళింగముజేరెను రాజాజ్ఞ పొంది స్వయంప్రభ మందిరమునకు వెళ్లెను. స్వయంప్రభ చెలికత్తె జయనందుని ఉచితాసనముపై కూర్చుండబెట్టి ఫలహారముల నిచ్చి స్వయంప్రభన కీవార్త తెలియజేసెను అప్పుడు రాకుమారి రాకనుగాంచి దివినుండి భువికి దిగి. వచ్చు అప్సరసను గాంచిన విధమున ఆశ్చర్యచకితుడయ్యెను. స్వయంప్రభయు జయనందుని చూడగనే రెండవ మన్మథునిగాంచినట్లయి, మరల నిజస్థితికి వచ్చి "నిన్నొకసారి చూచితిని. మరల చూడగోరుచున్నాడ"ని ఒక డొక్క మైదానమున విలపించుచున్నాడు. అతనెవరు? ఎందులకతడు విలపించుచున్నాడు?" అని ప్రశ్నించెను. ఈ ప్రశ్నకు జయనందుడు

నిరాశజెంది తెల్లబోవగనే, స్వయంప్రభ మనస్సున దిగులొంది "రాకుమారా! ఎందులకింతనే దిగులొందెదవు? మనుజునకు సాధ్యము కానిదేది? ధైర్యముతో సాధింపుడని" పలుకగనే ఆమె మృదుమధుర వాక్యములకు ధైర్యము తెచ్చుకొని ఆనందమొంది బయలుదేరెను. అతడావిధముగ గుట్టలు, పర్వతములు, అరణ్యములు, చీకటడవులు, నదీనదములు బహుప్రయాసనొంది దాటుచు ఒకచోట విశ్రాంతినొందెను. ఇంతలో దివ్య విహంగముల జంట ఆ చెట్టున వ్రాలి, అందాడుపక్షి జయనందుని శ్రమకు జాలిచెంది 'నాథా! యెవ్వడితడు? ఎందులకింత శ్రమపడుచున్నాడు?" అని ప్రశ్నింప, పోతుపిట్ట "రమణీ!" యని జయనందుని వృత్తాంతము చెప్పగనే "ఆహా! మోహమెంతటిది!" అని ఆశ్చర్యమొంది "ప్రియతమా! ఇతడా మైదానమును పోయి కనగలడా? ఎవ్వడాతడు అటుల విలపించుచున్నాడు?" అని మగపక్షి అడిగెను. "చిత్రాంగీ! వింధ్య పర్వతములు దాటినపిమ్మట ఉత్తరముగ పోయిన అచటనొక పెద్ద ఎడారి గలదు. ఆ ఎడారిమధ్యమున నొకకొలను గలదు. ఆ కొలను నీటిని తాకిన నొక సుందరాంగి ప్రత్యక్షమై, అతనిని వారి దివ్యలోకమునకు తీసుకపోవును. వారి లోకమున నందరును స్త్రీలే! అచ్చటి రాణి అతనిని అర్ధసింహాసనముపై కూర్చుండపెట్టి, దాసీజనముచే నృత్యగానములొనరింపజేసి మధురాతి మధుర పాయసములిచ్చి గౌరవించును. ఆ దివ్యలోకరాజ్ఞి జగదేక సౌందర్యవతి. ఆమె సౌందర్యమునకు దేవతలు కాలిగోరుకు సరికారు. అటువంటి ఆమెను తాకక ఎవ్వరు మూడుదినము లుందురో, వారినే ఆమె వరించును. లేనిచో వారికి ఆమె తగు శిక్ష విధించును. అచ్చటకు పోయిన ఆమెవలన సమాధానము పొందగలడు" అని జవాబిచ్చెను. జయనందుడు పక్షి భాష ఎరుగుట చేసి, వెంటనే వింధ్యప్రాంతముల కరిగెను. భరింపరాని పాట్లు పడి కొలను గనెను. తాకగనే, నొక సుందరవనిత జయనందు నొక మందిరమునకు తోడ్కొనిపోయెను. అచటి రాణి అర్ధసింహాసనముపై కూర్చుండబెట్టి గౌరవించెను. జయనందుడా రాణినిగాంచి ఆమె అందమునకు మురిసి, భ్రమించి

వెలుగునీడలలో చిందిన అందం
—ఫొటో: బి. రవీంద్రనాథ్.

బాలగేయం:

'అనంతం'

నిదురించు మా పాప
వదనమ్ము చూచు
కవిరాజులకు రమ్య
కల్పనలు తోచు.

కలలు కోకొల్లలుగ
కనును మా పాప,
కలలలో కతలు ము
గమ్ముపై తోప.

అమ్మ 'పాలీయ' న
న్నట్లు కలగాంచు,
కాఱు మేఘాలు ము
గాన నటియించు.

కలలోన అమ్మపై
అలిగి యెటో యేగు.
పెటపెటా ముఖముపై
పేలాలు వేగు.

నాన్న అమ్మను కసరి
నట్లు కలగనును,
వలజూచి పరువెత్తు
పులుగు మొగమగును.

అమ్మ తను ముద్దాడి
నట్లు కలగనును,
చిఱునవ్వు వెన్నెలలు
విరియు మోమునను!

★ ప్రతిజ్ఞ ★

శాకబోయెను గాని పక్షి మాటలు గుర్తుకురాగా అతికష్టముగ మూడు దినములు గడిపెను. అప్పుడామె జయనందుని వరించి యిష్టభోగ భాగ్యముల ముంచెత్తెను. ఆ సుందరి సత్కారములకు పరమానంద భరితుడై కొన్నాళ్లుగడిపి, తానువచ్చిన పనినిగూర్చి చెప్పెను. అప్పుడామె "ఓయీ! నన్నెవ్వరు మూడురోజుల లోపు తాకుదురో వారికి నా ఇచ్చవచ్చు శిక్షను విధించుచున్నాను. కొందరిని శిల్పములుగను, కొందరిని కోతులుగను, కొందరిని కొలని యందలి చేపలుగను, కొందరిని పక్షులుగను మార్చివేయు చున్నాను. ఒకతను వచ్చిన మరు క్షణమే నన్ను తాకి ముద్దాడెను. వానినిమాత్రము దాసీచే తన్నించి ఒక మైదానమున పడవైచితిని. వానిని ముదుసలినిచేసి నడువకుండ చేసితిని. వాడిప్పటికిని "నినొక్క సారి చూచితిని. మరల చూడగోరు చున్నాడను అని విలపించు చున్నాడు" అని అతనితో బాటక్కడ నున్నవారి నందరిని చూపించెను. జయనందుడు వారినందరిని మరల నిజస్వరూపమీయమని ఆ దివ్య కాంతను కోరగా వారిపై ఆమె మంత్రపుసీరు జల్లి తొలి రూపము లిప్పించెను. అప్పుడు జయనందుడా ముదుసలిని "ఓయీ! నీవెవ్వడవు?" అని ప్రశ్నింప "స్వామీ! తమ నామధేయంబు?" అని అడుగ జయనందుడు తన పేరు చెప్పెను. వెంటనే ఆ ముదుసలి జయనందునికి సాష్టాంగప్రణామ మొనరించి, ఆ పాదధూళిని నొసట బెట్టుకొని గంధర్వుడయి "రాకుమారా! ధన్యుడను. శాపవిముక్తి చేసితివి. అందుకోవోయీ" అని నొక రత్నహారము నొసంగి అదృశ్యమయ్యెను. జయనందుడా హారము ఆ సుందరికి బహూకరించిఆమెకడ సెలవొందికళింగము వచ్చెను. స్వయంప్రభకు జరిగినది చెప్పి పరిణయమాడెను ఇన్నినాళ్లు పుత్రుడు రానందున సుశీలా సునందులు పుత్రుడు గతించినాడని వగచి, వగచి గుండె రాయిచేసు కొనిరి. స్వయంప్రభను పరిణయమాడి జయనందుడు సావిర రాజ్యము చేరగనే ప్రజలు జయనందుని గుర్తించి హర్షధ్వానము చేసి తనయుని, సౌందర్యరాశియగు కోడలిని గాంచి సుశీలా సునందులు మిక్కిలి సంతసించిరి. వెంటనే మంచి ముహూర్తము చూసి జయనందుని పట్టాభిషిక్తునిజేసి రాజ్యభారము విదిల్చుకొని హాయిగ నుండెను. జయనందుడు తన ప్రతిజ్ఞ నెరవేరినందున అమితానందమంది ప్రజానురంజకముగ రాజ్యపాలన మొనరించుచుండెను. ★

హకల్ బెరిఫిన్
వెల రూ. 2-0-0
పోస్టుఖర్చులు అదనము.
ఆంధ్రగ్రంథమాల,
మద్రాసు—1.